

**Руденко М. М.,**кандидат юридичних наук, доцент  
Київського університету інтелектуальної власності та права  
Національного університету «Одеська юридична академія»**ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН  
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ МВС УКРАЇНИ**

**Анотація.** В статті розкрито юридичну природу об'єкту адміністративно-правових відносин забезпечення організації та діяльності МВС України. З'ясовано, що об'єкт правових відносин є складною філософсько-правовою категорією, яка описується гештальтом форми та конфігурації, як цілісного сприйняття філософсько-наукових понять у просторі – системи природних закономірностей, зв'язків, відносин, які існують онтологічно. Об'єктом правовідносин, з урахуванням предметного запропоновано аналізу є матеріальні або нематеріальні блага, задля одержання, передавання або використання яких поліцейські, військовослужбовці Національної гвардії, Державної прикордонної служби, співробітники Служби цивільного захисту, інші посадові особи МВС України вступають у правовідносини. До основних видів об'єктів адміністративно-правових відносин забезпечення організації та діяльності МВС України відносяться все що служить здійсненню публічних інтересів у відповідності до законодавчо визначеної компетенції, а саме охорона прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, надання поліцейських послуг, захист державного кордону та охорона суверенних прав України, цивільний захист населення і територій, адміністративно-правове регулювання міграції. В цілому зроблено висновок, що об'єкт адміністративно-правових відносин забезпечення організації та діяльності МВС України – це цілісна система природньо-правових зв'язків поліцейських, військовослужбовців Національної гвардії, Державної прикордонної служби, співробітники Служби цивільного захисту, інші посадові особи МВС України з приватними та публічними особами у відповідності до законодавчо визначеної компетенції, з метою забезпечення правозахисної та правоохоронної внутрішньої виконавчої функції правової демократичної держави – Україна.

**Ключові слова:** відносини, військовослужбовець, захист, матеріальне та не матеріальне благо, норма адміністративного права, охорона, поліцейський, права і свободи людини, правопорядок, філософсько-правова категорія.

**Rudenko M. M. Object of administrative and legal relations ensuring the organization and activities of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine**

**Abstract.** The article reveals the legal nature of the object of administrative and legal relations to ensure the organization and activities of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. It was found that the object of legal relations is a complex philosophical and legal category, which is described by the gestalt of form and configuration, as a holistic perception of philosophical and scientific concepts in space – a system of natural laws, connections, relations that exist ontologically. The object of the legal relationship, considering the substantive analysis proposed, is tangible or intangible goods, for the purpose of receiving, transferring, or using which police officers, military personnel of the National Guard, the State Border Guard Service, employees of the Civil Protection Service, and other officials of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine enter a legal relationship. The main types of objects of administrative and legal relations to support the organization and activities of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine include everything that serves the implementation of public interests in accordance with the legally defined competence, namely the protection of human rights and freedoms, the interests of society and the state, combating crime, maintaining public security and order, provision of police services, protection of the state border and protection of sovereign rights of Ukraine, civil protection of the population and territories, administrative and legal regulation of migration. In general, a conclusion is made, that the object of administrative-legal relations to ensure the organization and activities of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine is a holistic system of natural-legal relations of police officers, military personnel National Guard, State border service, employees of the Civil Protection Service, other officials of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine with private and public persons in accordance with the legally defined competence, in order to ensure the human rights protection and law enforcement internal executive function of the legal democratic state – Ukraine.

**Key words:** human rights and freedoms, law and order, material and non-material good, philosophical and legal category, policeman, protection, relationship, rule of administrative law, serviceman.

**Актуальність дослідження.** Правильно побудовані на основі об'єктивних закономірностей правові категорії дають можливість ефективно забезпечувати права свободи та законні інтереси громадян, інших приватних осіб публічний інтерес суспільства. І навпаки, теоретичні прорахунки у цій сфері можуть привести до порушення зазначених чеснот. Одним із вагомих інститутів правознавства та теорії адміністративно права є об'єкт правових відносин. Який умовах сьогодення переживає процес подальшого наповнення для певних сфер, галузей суспільного життя.

Однією з такою мега галузю є органи внутрішніх справ, які у формальному виразі під назвою Міністерство внутрішніх справ України переживає процес свого подальшого теоретичного узагальнення та практичного розвитку. Саме з'ясуванню об'єкту адміністративно-правових відносин забезпечення організації та діяльності МВС України буде присвячена запропонована стаття.

*Огляд останніх досліджень і публікацій.* До проблеми об'єкту адміністративно-правових відносин щодо забезпечення організації та діяльності МВС України звертались вчені правники О. Бандурка, В. Басс, С. Берлач, О. Баклан, В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Дніпров, С. Домусчі, А. Іванищук, Р. Ієрінг, В. Колпаков, Я Кондратьєв, С. Константінов, С. Короєд, М. Корнієнко, В. Курило, Д. Лазарєв, М. Мандель, Є. Мойсеєв, В. Олефір, І. В. Опришко, Підберезних, Ю. Римаренко, С. Сливка, С. Стеценко, І Ткаченко, В. Шарупа та ін. Проте, безпосередньо суспільні відносини сфери предмету нашої роботи вони не аналізували. Їх наукові пошуки були зосереджені на більш загальних, спеціальних чи суміжних викликах.

**Виклад основних положень.** Українські енциклопедичні знання доводять, що об'єкт – це пізнавана дійсність, що існує поза свідомістю людини і незалежно від неї. В результаті розуміння тих чи інших об'єктів у нас складаються певні поняття про них. Явище, предмет, особа, на які спрямована певна діяльність, увага і т. ін. [1]. У філософії права гештальт (форма, образ, конфігурація) репрезентує цілісність сприйняття філософсько-наукових понять у просторі, а не на площині.

При цьому враховуються не окремі поняття (частини предмета), не їх сумарність, а саме цілісна форма, обов'язково з відповідними характеристиками, властивостями, якостями (гештальт-якості). Об'єктом будь-якого дослідження є власне гештальти, все те, що існує: система природних закономірностей, зв'язків, відносин, які існують онтологічно. На думку С. Сливки, деякі дослідники дотримуються думки, що об'єкт протистоїть суб'єктові, інші – протилежної думки. Ці дискусії породжують випадки, в яких здійснюється намагання: об'єктом вважати людину; об'єктом вважати позаземну систему закономірностей. У першому випадку людина не може сама себе повністю дослідити, хоча активно цього домагається. Другий випадок більше схиляється до віри або невіри у позаземне існування. При дослідженні людини – це окремі прояви властивостей тіла, душі, духу, а при дослідженні позаземного існування – відомості людей, які перебували в стані клінічної смерті. Тому для конкретніших наукових дій існують предмети дослідження, оскільки об'єкт не є рівносильним об'єктивній реальності. Поширена в науці думка, що об'єкт складається із суми предметів індивідуальної чи колективної свідомості. У раціоналістичному вимірі до певної міри це не особливо суперечить дійсності. Але і тут є застереження. Воно знову стосується методологічних засад дослідника. Зрозуміло, що між поняттями предмета й об'єкта можливі декілька типів співвідношень: як окреме до ціле; що предмет міститься в межах об'єкта (і суб'єкта також); що предмет перебуває у певних відносинах з об'єктом; що об'єкт може мати декілька предметів [2].

В вітчизняній теорії права більш приземлено вчені доводять що об'єкт правовідносин це матеріальні або нематеріальні блага, задля одержання, передавання або використання якого суб'єкти вступають у правовідносини. Такі об'єкти є конкретними та індивідуальними, саме потреба в об'єкті спричиняє виникнення правового зв'язку між суб'єктами, викликає появу і реалізацію їх прав та обов'язків. Залежно від специфіки блага виділяють такі види об'єктів правовідносин: природні об'єкти; речі у тому числі гроші та цінні папери; рухоме і нерухоме майно; немай-

нові блага; особисті та спеціальні результати дій у тому числі послуги і результати робіт; об'єкти права інтелектуальної власності [3, с. 227-228].

Не можна, сказати, що в теорії та практиці адміністративного права країн учасниць Європейського Союзу правова категорія правових відносин критикується. Проте, практичній, вона не висвітлюється окремо у підручниках з адміністративного права [4]. Що не є дивним, адже в римському праві поняття «об'єкт» був вторинним по відношенню до категорію «рід», до останніх як відомо відносились й значна частина людей (рабів). Вчення про осіб відповідало уявленню про те, хто може бути власником того чи іншого об'єкта, вчення про речі – чим можуть володіти власники, вчення про позови – як власники можуть захистити своє право у разі його порушення [5]. З початку ХХ століття у французькій практиці та теорії вкоренився новий принцип, відповідно до якого у всіх випадках, коли акти здійснюються на підставі спеціальних правил діяльності адміністрації, то такі акти вилучаються з ведення загальних судів, оскільки правовідносини, що випливають з них, вважаються такими, що належать до адміністративного права. Проте, французькі вчені підкреслюють, що адміністративна функція сьогодні не така сама, як та, що існувала на початку ХХ століття, і вона, безумовно, відрізняється від тієї, яка існуватиме через десять, п'ятдесят чи сто років. Дотримуючись простого та обов'язково редуکتивного представлення, еволюція адміністративної функції пов'язана з перетворенням поліцейської держави на державу загального добробуту [6].

В теорії адміністративного права України аналізованих нами категорія отримала стале наукове оформлення. Провідні вчені у галузі адміністративного права доводять, що адміністративно-правові відносини відображають вплив адміністративно-правових норм на поведінку суб'єктів та об'єктів публічного управління, через що між ними виникають сталі правові зв'язки право владного характеру. Сутність такої конструкції полягає в тому, що адміністративно правова норма від імені держави визначає належну поведінку кожного зі своїх адресатів. Вона встановлює

обов'язкові правила поведінки, за якими відбувається «слідування». Ці правила формуються у вигляді взаємних прав і обов'язків. В цілому вчені приходять до висновку, що адміністративне право і відносини у вузькому розумінні це суспільні відносини, урегульовані норми адміністративного права [7].

Ми не будемо критикувати таке наукове розуміння категорії об'єкт адміністративно-правових відносин провідних вчених у галузі адміністративного права. Однак, зазначимо що в ньому проглядаються певні риси правової проблеми ідей минулої епохи, коли об'єктом прав були будь-які об'єкти, що мають майнову, товарну цінність. Правовідносини у у тому розумінні є відношенням між суб'єктами щодо речі, майна. Об'єкт – це матеріальні і нематеріальні блага, щодо яких виникають правові відносини. Об'єкт правовідносин – це мета, на яку спрямований правничий вплив та обов'язки суб'єктів правовідносин, заради чого вони вступають у юридичні відносини [8]. Іншими словами ідея яка базується на науковій спадщині К. Маркса, що використовується при розробці відповідних навчальних матеріалів з економіки та фінансів практично в усіх провідних університетах світу. Відповідно, ми тільки зазначимо, що на наш погляд, існуюча в українській правовій думці доктрина правових відносин в цілому, та адміністративно-правових відносин зокрема, є такою що побудована на засадах сформованих К. Марксом.

Хоча наведемо для порівняння складності та не однозначності місця і ролі об'єкту адміністративно-правових відносин правові матерії вітчизняної системи права погляди на об'єкт дослідження С. Сливки. Мислитель доводить що. Людина є мікрокопією Всесвіту. Якщо загальним науковим об'єктом дослідження є Всесвіт, то людина є мікрооб'єктом. Тоді знову людина сама себе досліджує, в результаті чого приходимо до суперечностей виду об'єкт-суб'єкт. На погляд, професора С. Сливки, видається, що людина повинна досліджувати не безпосередньо себе, а ті явища, які є у Всесвіті. Для людини будуть корисними аналогії результатів, оскільки в людині відбуваються аналогічні явища, оскільки закони природи єдині для всіх живих

організмів. Звичайно, можна досліджувати і людину, але в комплексі зі Всесвітом, віддаючи першість Всесвітові. Результат досліджень у Всесвіті потрібно перенести на діяльність людини і діяльність у людині [2].

Однак у цій статті ми продовжимо науковий аналіз на основі його відповідності предмету адміністративно-правових відносин забезпечення організації та діяльності МВС України у класичному його розумінні у галузі адміністративного права.

Адміністративно-правові норми регулюють відносини між публічною адміністрацією та фізичними особами громадянами, іноземцями особами без громадянства. Наприклад, поліцейський виконує свої службові обов'язки в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямовує свою діяльність на задоволення їхніх потреб. Незалежно від посади чи звання у відносинах із населенням поліцейський зобов'язаний: бути тактовним та доброзичливим; висловлювати вимоги чи зауваження, що стосуються особи, у ввічливій та переконливій формі; надати можливість особі висловити власну думку; до всіх потерпілих від злочинів або інших правопорушень проявляти повагу, охороняти їх безпеку та право на невтручання в особисте життя. За будь-яких обставин і відносно будь-якої людини як у робочий, так і в неробочий час поліцейський зобов'язаний дотримуватися норм професійної етики. При зверненні до особи поліцейському заборонено бути зверхнім, погрожувати, іронізувати, використовувати ненормативну лексику та допускати дискримінацію в будь-якій формі. Поліцейський повинен бути коректним та не повинен допускати застосування насильства чи інших негативних дій щодо членів суспільства, а також, незважаючи на провокації, повинен залишатися об'єктивним. З метою зменшення кількості випадків застосування поліцейських заходів примусу поліцейський повинен проявляти розсудливість, відкритість, почуття справедливості, володіти комунікативними навичками (переконання, ведення переговорів тощо), а в необхідних випадках мати керівні та організаційні якості [9].

Адміністративно-правові відносини між публічною адміністрацією та юридичними особами, які не мають владного статусу. Наприклад, МВС України, як центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту організовує та забезпечує охорону від пожеж підприємств, установ, організацій та інших об'єктів на підставі договорів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України [10].

Адміністративно-правові відносини між вищими та нижчими органами посадовими особами публічної адміністрації. Наприклад, контроль за організацією службової підготовки працівників Національної поліції покладається на структурний підрозділ центрального органу, що забезпечує реалізацію в Національній поліції України державної політики з питань кадрової роботи. Структурний підрозділ кадрового підрозділу центрального органу, що забезпечує виконання завдань з організації та розвитку в Національній поліції України системи професійного навчання поліцейських та підрозділи міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України, що забезпечують організацію системи професійного навчання поліцейських в органах (підрозділах) поліції, у тому числі із залученням тренінгових центрів органів поліції, що у своїй діяльності підпорядковуються керівникам підрозділів професійного навчання [11].

Що стосується видів об'єктів адміністративно-правових відносин забезпечення організації та діяльності МВС України то до них відносяться все що служить здійсненню публічних інтересів при виконанні внутрішніх функцій держави органами виконавчої влади при покладені їх у відповідності до законодавчу визначної компетенції на органи внутрішніх справ. Зокрема це є забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, а також надання поліцейських послуг; захист державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні; цивільний захист, захист населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації

надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності; адміністративно правове регулювання міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів [12].

**Висновки.** Отже, об'єкт адміністративно-правових відносин забезпечення організації та діяльності МВС України характеризується наступними особливостями:

– об'єкт правових відносин є складною філософсько-правовою категорією, яка описується гештальтом форми та конфігурації, як цілісного сприйняття філософсько-наукових понять у просторі – системи природних закономірностей, зв'язків, відносин, які існують онтологічно;

– на відміну від філософії права в теорії права існує стала наукова теорія «об'єкту правовідносин», який з урахуванням предметного нашого аналізу можна сформулювати як, матеріальні або нематеріальні блага, задля одержання, передавання або використання яких поліцейські, військовослужбовці Національної гвардії, Державної прикордонної служби, співробітники Служби цивільного захисту, інші посадові особи МВС України вступають у правовідносини;

– з урахуванням євроатлантичних прагнень українського народу з'ясовано що, в теорії та практиці адміністративного права країн учасниць правова категорія правових відносин практична вона не висвітлюється окремо у підручниках з адміністративного права;

– доведено, наукова природа сучасного розуміння в Україні об'єкту адміністра-

тивно правових відносин базується на теорії К. Маркса, та є такою що запозичена провідними вітчизняними вченими шляхом переробки з минулої епохи;

– визначено, з рахуванням того, що певні положення наукового спадку К. Маркса використовуються у навчальному процесі практично усіх провідних закладів вищої освіти країн учасниць Європейського союзу та Північної Америки, відповідно певні теоретичні положення вказаного мислителя щодо об'єкту правовідносин є такими що можуть використовуватися у вітчизняній теорії та практиці адміністративного права;

– до основних видів об'єктів адміністративно-правових відносин забезпечення організації та діяльності МВС України відносяться все що служить здійсненню публічних інтересів у відповідності до законодавчо визначеної компетенції, а саме охорона прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, надання поліцейських послуг, захист державного кордону та охорона суверенних прав України, цивільний захист населення і територій, адміністративно-правове регулювання міграції<sup>1</sup>.

Отже, об'єкт адміністративно-правових відносин забезпечення організації та діяльності МВС України – це цілісна система природньо-правових зв'язків поліцейських, військовослужбовців Національної гвардії, Державної прикордонної служби, співробітники Служби цивільного захисту, інші посадові особи МВС України з приватними та публічними особами у відповідності до законодавчо визначеної компетенції, з метою забезпечення правозахисної та правоохоронної внутрішньої виконавчі функції правової демократичної держави Україна.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Об'єкт. Словник української мови: в 11 томах. Том 5, 1974. 2022. С. 495. <http://sum.in.ua/s/ob.jekt>
2. Сливка С. Об'єкт і предмет філософії права. Проблеми філософії права. 2008-2009. Том VI-VII. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/38342619.pdf>
3. Теорії держави і права: підручник / за ред. О. Петришина. Харків: Право, 2015 368 с.
4. Wüstenbecker. H. Sommer C. Verwaltungsrecht. Auflage 18. Munster: Alpmann und Schmidt, 2019. 228 s.

<sup>1</sup> Положення про МВС.

5. Основи римського приватного права: підручник / за заг. ред. В. Борисової, Л. Баранової. Харків: Право, 2008. 224 с.
6. Droit administratif français. 2013. Revue générale du droit. URL: <https://www.revuegeneraledudroit.eu/blog/2013/06/11/droit-administratif-francais-introduction-chapitre-1>
7. Галунько В., Курило В., Короєд С. та ін. Адміністративне право України. Т1. Загальний адміністративне право: навчальний посібник за ред. В. Галунька. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 272 с.
8. Mandel M. Marxism and the Rule of Law. Law Journal. Volume 35. 1986. p. 7-34. 2022. URL: [https://digitalcommons.osgoode.yorku.ca/cgi/viewcontent.cgi?article=2389&context=scholarly\\_works](https://digitalcommons.osgoode.yorku.ca/cgi/viewcontent.cgi?article=2389&context=scholarly_works)
9. Правила етичної поведінки поліцейських. Затверджено Наказом Міністерства внутрішніх справ України 9 листопада 2016р. № 117. *Верховна Рада України*. 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text>
10. Кодекс цивільного захисту України. *Відомості Верховної Ради*. 2013. № 34-35. ст.458.
11. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України. Затверджено Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 26 січня 2016 р. № 50. Ліга-Закон. URL: [https://zakononline.com.ua/documents/show/364387\\_\\_\\_699586](https://zakononline.com.ua/documents/show/364387___699586)
12. Положення про Міністерство внутрішніх справ України. Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF#Text>